

PROCES VSTUPU POLSKA DO EVROPSKÉ UNIE A POLSKO JAKO ČLEN EU, VZTAHY S NĚMECKEM A STŘEDNÍ EVROPOU

Visegrádská deklarace

- Nejasné směřování SSSR a limitovaná ochota při opouštění sféry vlivu (události ve Vilniusu 1991)
- Potřeba zaplnit bezpečnostní vakuum ve střední Evropě, odstranit zbytky sovětského impéria a nasměřovat středoevropské státy k euroatlantickým institucím
- Podpis Deklarace v únoru 1991

Je úterem náš věk, abychom
tuto naši proměnu ve skutečnost,
k tomu je podle našeho názoru
třeba:

- 1) Uchovat našemu západu
jeho charakter, který mu dal
jeho velkou sílu; toto je boj za
mimo jiné i na cílovém místě
soudržnosti a jednoty
na úrovni
boj za lidská práva
v nejnižším členu společnosti a tímto
2) Svoje vlastní charakteru
našeho západu vyjádřit
2) Koordinovat a tímto
dusím své úsilí nejen o
demokratický předěl v našich
zemích, ale i /naše návrat do
Evropy jako jednotného společenství
evropské a nejen evropské a
demokratické a nezávislé státy.
3) Třeba na těchto, aby
byla lepší a celofinancovat
všemo normální řešení za druhou
světovou válkou a s tímto jejími
následky: nacionalizmy, samostatným
evropské řešení, které nemusí
úspěšně řešit problémy, má
úspěšně řešit západní svět
a jejichž

První kontakty a Evropská dohoda

- Zastoupení při ES od 1988
- Již v roce 1989 vznik institucí (EBRD) a institutů (PHARE), které měly pomoci s transformací střední a východní Evropy.
- Od 1990 jednání o Evropské dohodě – smluvní základ zaměřený na uvolňování obchodních bariér
- Pro Polsko překvapivě dlouhý proces; první ztráta ideálů
- Míra liberalizace určitých sektorů (ocelářství, textilnictví zemědělství)? Zmínka o příslibu členství?
- Polsko neuspělo, přesto se projevilo během prvních let několik symptomatických prvků
- (1) Zájem o členství; (2) Opatrnost členských států => dlouhá doba ratifikace; (3) Mediační role Komise; (4) Ostré reakce polských politických představitelů

Čekání na otevření rozhovorů a podmínky členství

- Kodaňské zasedání Evropské rady v červnu 1993 a stanovení základních kritérií
- V dubnu 1994 předložena formální žádost o členství
- Úprava programu PHARE (1994), publikace Bílé knihy (1995) => nutnost přijmout celé acquis
- Amsterdamská smlouva uvolnila kapacitu EU
- Agenda 2000 = strategie rozšiřování, nástroje a způsob hodnocení kandidátů; přizvání 6 zemí (Lucemburská skupina), potvrzeno na zasedání Evropské rady v Lucemburku

Domácí nástroje a úvahy o členství

- Vznik KIE a UKIE = politické a expertní centrum
- Polsko se již v polovině 90. let zamýšlelo nad tím, do jaké EU chce vstoupit a proč pro ni bude přínosem
- Obava z vícerychlostní integrace a dominance Německa
- „Polsko má na členství nárok, protože nikoliv svojí vinou bylo 40 mimo západní civilizaci“ (Jaltský komplex)
- Polsko dá EU hodnoty a lidský kapitál a bude přínosem i díky geopolitické pozici.

Přístupová jednání

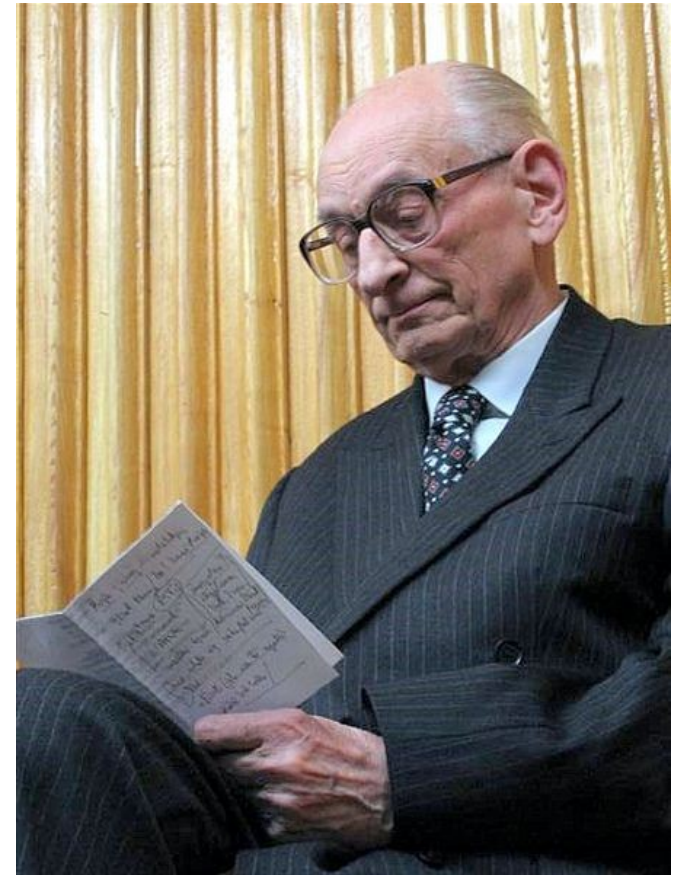
- Zahájena v březnu 1998
- 3 roviny analýzy
- Institucionální proměny EU (Smlouva z Nice jako polský úspěch v otázce vážených hlasů)
- Vlastní vyjednávání
 - 1998-2001: pravicová vláda, nejdříve screening, poté pomalý postup z objektivních důvodů i kvůli vlastním politickým cílům
 - 2001-2002: levicová vláda, rychlejší jednání
 - Spornými body zemědělství, volný pohyb pracovníků, nabývání půdy
- Rozrůstání administrativy
- Referendum v červnu 2003; 77 % pro členství při 59% účasti

Polsko-německá smlouva o sousedských vztazích a přátelské spolupráci

- Podepsána v červnu 1991
- Základ nového sousedství
- Sektorová spolupráce
- Kontakty mládeže
- Práva německé menšiny v Polsku
- Rozvíjení hospodářských kontaktů
- Německo garantem polského přiblížování k euroatlantickým politickým strukturám
- Výmarský trojúhelník jako tmel Polska se západem

1991-2002 produktivní nuda v polsko-německých vztazích?

- Dynamický rozvoj vzájemného obchodu a německých investic v Polsku
- Německo obhájí členství Polska v EU a NATO
- Gerhard Schröder „platí“ polské členství v EU na rozšiřovacím summitu v Kodani (2002)
- Dohoda o odškodnění nuceně nasazených v roce 2000

2003-2005 úpadek vztahů

- Irácká roztržka
- Jednání o Smlouvě o Ústavě pro Evropu
- Vzrůst národních resentimentů v Polsku: národně-konzervativní strany se obávají síly Německa ve sjednocené Evropě a získávají na svoji stranu velkou část elektorátu
- Aktivizace německých spolků (Svaz vyhnanců, Pruské poručenství) a zuřivá mediální a politická odpověď z Polska
- Německo-ruská dohoda o výstavbě plynovodu Nordstream (Molotov-Rebbentrop, Rapallo)

Vývoj V4 spolupráce

- Po zrušení VS a RVHP úpadek spolupráce – Klaus, Mečiar, Wałęsa
- Pražský summit s Billem Clintonem – neúspěch V4
- Orientace na hospodářskou spolupráci – CEFTA (1992)
- Od 1998 revitalizace V4
 - Schváleny pravidla spolupráce (1999)
 - Vznik Visegrádského fondu (2000)
 - Intenzivnější spolupráce
- Od 2004 hledání nové role
- Spolupráce v rámci EU; formování koalic, intenzivní pracovní kontakty

První zkušenosti s členstvím

- Jednání o Smlouvě o Ústavě pro Evropu, kde Polsko bránilo především rozdělení vážených hlasů
- Neúplný úspěch => kritika ze strany opozice
- Polské angažmá během tzv. oranžové revoluce na Ukrajině

Vlády Práva a spravedlnost I

- Ve volbách v roce 2005 zvítězila národně-konzervativní strana Právo a spravedlnost, která opřela své vládnutí o podporu protiunijních uskupení Ligy polských rodin a Sebeobraný
- Turbulentní období polské evropské politiky, což bylo dáno jak tématy, tak politickou orientací aktérů
- Polsko se výrazně podílelo na dvou hlavních debatách – rozpočtové a institucionální; v obou bylo poslední zemí, která blokovala kompromis, čímž si vymohla ústupky, které politicky garantovalo Německo
- V případě Lisabonské smlouvy šlo o vážené hlasy (vlastní návrh ve formě Jagelonského kompromisu) a Chartu základních práv

Vlády Práva a spravedlnost II

- Polsko otevíralo a tvrdě upozorňovalo na novou agendu (energetika, východní politika, vztahy s Ruskem)
- Odmítalo další prohlubování integrace, ale očekávalo solidaritu ostatních zemí
- Německo bylo jak pomocníkem a mediátorem, tak veřejným nepřítelem
- Domácí opozice
- Konsolidace byrokraticko-administrativního aparátu

PL-DE 2005-2007: Návrat do minulosti?

- Polská evropská politika postavena na obavě z německé dominance
- Při vyjednávání Lisabonské smlouvy bylo zpochybněno opření váhy hlasů o současný počet obyvatel
- Jedním z argumentů odmítnutí Charty základních práv obava z nároků německých vysídlenců
- Zrušení summitu Výmarského trojúhelníku kvůli satirickému článku v německém bulváru
- Otázka práv polské menšiny v Německu
- Re-negociace smlouvy z roku 1991?
- Rozpory ohledně rozšíření NATO

Vlády Občanské platformy

- 2007-2011, 2011-2015
- Úsilí o dosažení co nejlepších vztahů s evropskými institucemi a hlavními evropskými zeměmi v evropských otázkách
- Rozvíjení stejných témat, ale s jinou rétorikou (a jinými výsledky)
- Energeticko-klimatický balíček, Východní partnerství, Víceletý finanční rámec na léta 2014-2020
- Výborná personální politika v evropských institucích
- Ratifikace Lisabonské smlouvy a spory s [prezidentem](#)
- Úprava koordinace evropských politik (včlenění UKIE do MZV)
- Podpora dočasných uprchlických kvót v roce 2015.

Polsko a krize eurozóny

- Hlavním cílem Polska během krize bylo zabránit rozmělnění EU a vytvoření Evropy více rychlostí, což by mělo negativní vliv na další prioritní oblasti polské evropské politiky (volný trh, kohezní politika, energetika).
- Polsko deklarovalo vůli přijmou společnou měnu, ale příliš se nesnaží
- Podílelo se na všech iniciativách zemí eurozóny, na kterých se podílet mohlo (Pakt euro plus, Fiskální kompakt)
- Hospodářská situace Polska byla oproti ostatním evropským zemím poměrně dobrá (nepropadlo se do recese)
- Podpora německého řízení

Polsko-německé vztahy 2007-2015

- Od roku 2007 zlepšení vztahů
- Cesta k dobré pozici v EU vede přes Německo
- Německo spojencem během polského předsednictví
- Projev ministra zahraničí Sikorského v Berlíně 2011: „Více se bojí německé nečinnosti, než německé síly“
- Polsko akceptuje hlavní německou roli v jednáních o záchraně společné měny
- Kritika opozice: „Polsko je rusko-německým kondominiem“, atp.
- Přetrvávající rozvoj kulturních, mezilidských a obchodních vztahů

Nástup vlád Práva a spravedlnost

- Od vstupu do EU probíhala v Polsku debata o vhodné evropské politice
- Marek A. Cichocki
 - Adaptační postoj
 - Integracionismus
 - Suverenismus
 - Minimalistický realismus
- Ideologie Práva a spravedlnost vůči EU
 - Ve většině oblastí zahraniční politiky kontinuita, ale ne v rámci EU
 - Principy – Národ a suverenita; kritika západního modelu, europesimismus, EU jako risk pro polskou modernizaci

Evropská politika PiS

- Spor o právní stát
- Ztráta Spojeného království jako klíčového partnera
- Nedůvěra v Německo a prohlubující se spory (NS2 a vztahy s RU, odškodnění za 2. světovou válku)
- Snaha budovat regionální aliance – Three Seas Initiative
- Defenzivní pozice v evropských politikách (migrace, klima)
- Boj o příští evropský rozpočet na léta 2021-2027

V4 a polská zahraniční politika

- V4 logickým základem při formování širších koalic
- Polsko osciluje mezi pozicí logického lídra a aktéra dominujícího střední Evropu
- Polsko je klíčové pro funkčnost V4
- Samotná V4 není pro Polsko dostatečně široká a silná koalice – hledání dalších spojenců, Iniciativa třech moří (regionální spolupráce 12 zemí EU zaměřená na rozvoj dopravní, energetické a digitální infrastruktury)
- Platforma pro nadnášení pozitivních témat a rozpoznatelná značka při obhajobě společných zájmů v EU (Východní politika, kohezní politika, energetická bezpečnost)
- Koncentrace na migrační tematiku
- Problémy s maďarským postojem vůči Rusku a Ukrajině